

УДК 821.16-97: [271.2 (477):271.7(479.25)]”0882/12”

«СЛОВО О СВЯТЪМ И БЛАЖЕНЪМ АГАПИТЪ, БЕЗМЪЗДНОМЪ ВРАЧИ» В КОНТЕКСТІ КОНФЕСІЙНИХ ВІДНОСИН КИЇВСЬКОЇ РУСИ ТА ВІРМЕНІЇ

Вікторія ГОГОЛІНА

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
кафедра української літератури ім. акад. М. Возняка,
вул. Університетська, 1, ауд. 312, Львів, Україна, 79000,
e-mail: vika-gogolina@ukr.net*

Проаналізовано особливості конфесійних відносин між Київською Руссю та Вірменією крізь призму одного зі «Слів...» «Кієво-Печерського патерика». На підставі герменевтичного аналізу можна зробити висновок, що взаємини між головними персонажами твору ілюструють певні концепти сприйняття вірмен у середовищі печерських ченців. Акцентовано на житті персонажа-вірменина, яке репрезентує традиційний для патерикової пам'ятки шлях навернення «грішника» через приклад-чудо печерського праведника.

Ключові слова: контекст, конфесійні відносини, інтертекст, патерик, чудо, образ, цитата.

«Кієво-Печерський патерик» як визначний оригінальний твір давньої української літератури акумулював духовні цінності середньовічної Русі, утвердив у книжній і літературній традиції ідею святості Печерської обителі. Також його автори порушували і глибинні догматичні питання Вселенської Церкви, зокрема щодо відмінності в поглядах окремих Церков на ключові аспекти християнства. Ідеться тут і про головні догматичні відмінності між Візантійською Церквою, обрядовість якої перейняла Київська християнська традиція, та Вірменською григоріанською Церквою. У «Слові о святѣм и блаженѣм Агапитѣ, безмѣздномѣ врачѣ» опосередковано подано «наслідки» цих відмінностей, показано на зіткненні двох християнських традицій, носіями яких є два патерикові персонажі: печерський чернець Агапіт і вірменський лікар. Власне, взаємини цих двох персонажів у «Слові...» розкривають особливості сприйняття в середовищі київських християн представників Вірменської Церкви як «іновірців». Несприйняття з боку ченця Агапіта (його можемо вважати узагальненим образом київського духовенства) вірменського лікаря ілюструє несприйняття у Візантійській Церкві монофізитства, частковим виразником якого вважали Церкву Вірменську.

У V столітті виникли дві течії християнства: несторіанство та монофізитство. «Константинопольський патріарх Несторій (428–431 роки) висунув тезу про те, що діву Марію слід називати не Богородицею, а Христородицею, оскільки вона народила не Бога, а людину Христа, до якого божество приєдналося пізніше і перебува-

ло в ньому як у храмі» [4, с. 87]. Це одне з головних положень християнської течії несторіанства, яку було засуджено на III Вселенському соборі. Невдовзі виникла наступна течія – монофізитство, безпосередньо пов'язане з Вірменською Церквою. Основою монофізитства стало переконання «архімандрита Євтихія, який стверджував, що при поєднанні двох природ у Христі людський початок поглинається божественним і, таким чином, Христос має лише одну природу – божественну» [4, с. 87]. Духовенство вважало таку думку ерессю, а через її поширення скликало Четвертий Вселенський собор – Халкідонський, відомий в історії Церкви як один із найбільших. Саме на Халкідонському соборі й несторіанство, і монофізитство було засуджено та відкинуто. «Однак рішення собору не були прийняті у Єгипті та Вірменії, а також частково у Сирії та Палестині» [4, с. 89]. З огляду на те, що Київська Церква належала до тих, які відкинули ересь монофізитства і керувалися постулатами Халкідонського собору, зрозуміло, чому печерський чернець, почувши, що до нього прийшов вірменин, почав його проклинати. Отже, Вірменську Церкву в Київській Русі сприймали як еретицьку. Професор Ярослав Дашкевич щодо цього зазначив, що вчинок печерського монаха «відбиває принципово вороже ставлення Візантійської Церкви до монофізитів» [1, с. 175].

Однак прикметно, що «Слово...» акумулювало не тільки релігійний бік взаємин між Київською Руссю та Вірменією, але і світський. Ідеться про те, що автор тексту розкрив перед читачем – нехай і лише опосередковано – саме сприйняття вірмен на Русі, подавши певні відомості про їхню присутність на цих землях і про особливості їхнього побуту.

Автор «Слова...» на самому початку твору акцентував на важливих моментах, зазначивши, що киянин Агапіт прийняв постриг за часів отця Антонія, який був великим праведником, сподвижником. Згаданий Антоній також зцілював хворих, однак приховував свою святість. Його спосіб життя наслідував Агапіт – послідовник Антонія. Важливою є заувага автора про те, що Агапіт був очевидцем святих справ блаженного монаха. У «Слові...» наголошено, що Агапіт був киянином – на протигагу іншому героєві, вірменину. Тобто опозиція «своє – чуже» з'являється вже в перших рядках твору. Те, що Агапіт прийняв постриг за часів Антонія і наслідував його життя, варто сприймати в контексті єдності Київської та Візантійської Церков, тому можна припустити, що, крім самого способу життя, «Слово...» наголошувало і на сподвижництві, жертвовності, допомозі потребуючим та хворим. Агапіта показано представником «правдивого» християнства – на відміну від вірменина, чие віросповідання монах кваліфікував як «иновѣрне» [2, с. 132] та «нечестиве» [2, с. 132]. «Між рядками» на початку «Слова...» читач може помітити своєрідний «анонс» догматичної відмінності між двома Церквами, що особливо яскраво проявиться вже наприкінці твору. Ставши ченцем Печерського монастиря, Агапіт долучився до великої та сильної спільноти православної Церкви. До того ж він був послідовником блаженного Антонія і в духовних справах, і у світських, тобто можемо стверджувати, що блаженний лікар якраз і належав до тієї церковної верхівки, про яку згадував професор Я. Дашкевич у контексті конфесійних взаємин між Вірменією та Київською Руссю, коли зазначив, що «теологічно обґрунтована ксенофобія не виходила поза церковну верхівку» [1, с. 175].

З одного боку, «Слово...» виразно звертає увагу на традицію, зокрема на її дотримання, з другого – вибудовує своєрідний комплекс «учитель – учень». Обидві перспективи реалізуються в тексті через головних героїв, однак відбувається це зовсім непередбачувано для читача. Щодо традиції, то вірним залишається тільки Агапіт, адже вірменин не був «правдивим» християнином, а лише згодом став ним завдяки прикладу Агапіта. А стосовно учнівства, то таку ідею втілюють обидва персонажі, бо Агапіт був добрим учнем Антонія, як зазначено в тексті, а вірменин став добрим учнем Агапіта. Саме така реалізація двох перспектив цілком очікувана з погляду конфесійного.

Автор «Слова...» зазначив, що Агапіт був дуже покірним і завжди готовим допомогти ближньому. Монах ішов до кожного хворого брата, служив йому, молився за одужання немічного, через його прохання до Бога хворі перемагали свої недуги. Тому про ченця поширилася звістка у місті як про талановитого лікаря.

У часи преподобного Агапіта в Києві був також іще один відомий лікар. У творі наголошено, що той був таким умілим, яких іще не було в Київській Русі. Акцент на вправності вірменина у лікарській справі має особливе значення. У «Слові...» зазначено, що талановитий вірменський лікар був знаним і шанованим у середовищі киян, навіть бояр і князя. Професор Я. Дашкевич зробив цікаве зауваження стосовного такого змалювання вірменина в Києві як доволі «ідилічної картини»: «Вірменський лікар на послугах київських бояр і чернігівського князя Володимира Мономаха» [1, с. 175]. Однак, незважаючи на вправність вірменина, в «Патерику» є і протилежні його характеристики, в контексті яких перед читачем відкриваються приховані сенси, спрямовані на творення образу осквернителя, а відтак людини, негідної зцілювати хворих від недуг.

Варто звернути увагу на ще один важливий момент: доволі схожими видаються описи обох персонажів, адже, коли автор уперше згадав про вірменського лікаря, то зазначив, що він був вірою та походженням вірменином. Як антитезу до цього пригадуємо «знайомство» твору з Агапітом, який був киянином і вірою православним, про що йшлося вище. Другий важливий аспект, який принаймні об'єднує героїв, – обоє вони талановиті лікарі. Це стає зрозуміло з тексту, та ще й автор особливо акцентує на цьому. Проте майстерність у лікарській справі, згідно зі «Словом...», – це лише зовнішнє «оформлення» образу вірменина, на протипагу його внутрішній суті. Звичайно, патерикове зображення вірменина як відомого лікаря серед оточення князя свідчить про тісні взаємини між Київською Руссю та Вірменією, а також і про фаховість талановитих вірменських лікарів. До того ж, вірменин як герой «Кієво-Печерського патерика» – це особливий виклик для релігійного тексту. Проте в контексті позитивних рис героя, що їх читач виокремлює, аналізуючи образ, особливим є акцент автора на безнадії, якою вірменин сповнював своїх «пацієнтів», адже він пророкував кожному смерть від його недуги, точно називаючи день загибелі. Виходить, що вірменин нібито зовсім і не лікував! Чому ж він постає перед читачем саме таким? Напевно, метою було показати, що без «правильної» християнської віри жодна праця не є правдивою, бо вона не благословенна. Тому не випадково у «Слові...» зазначено, що одного з «пацієнтів», котрому лікар-вірменин пророкував смерть через декілька днів, принесли до Печерсь-

кого монастиря, щоби хворого оздоровив Агапіт. Монах дав недужому зілля, якого й сам заживав, івилікував його. З того моменту про монаха стало відомо всюди.

Описаний епізод став ключовим у тексті «Слова...» – змістовою точкою першої взаємодії двох персонажів. Водночас це початок історії навернення вірменського лікаря через приклад печерського ченця. Звісно, якби не лікарська справа, то не було б і зустрічі персонажів, і самого цього сюжету в «Патерику». Що ж до самого лікування, то воно є однією з добрих справ, яка дає полегшення тілові. У такому контексті приголомшує наступна подія, яку описав автор «Слова...». Вірменин почав заздрити печерському ченцеві й відіслав до монастиря чоловіка, засудженого до страти, давши йому перед тим отруйне зілля, щоби той помер просто перед Агапітом.

Ця ситуація оприявнює кілька важливих моментів, які, з одного боку, є прогнозованими, та з другого – позначені певною гіперболізацією, пов'язаною з, так би мовити, «вірменською» смисловою площиною тексту. Ідеться про те, що «невірний» лікар постає перед читачем як той, хто піддався спокусі диявола, зокрема одному з найтяжчих гріхів – заздрості. Здається, це перше свідчення відсутності глибокої віри та християнських чеснот у вірменського лікаря. Натомість Агапіта у творі зображено покірним праведником.

Наступним етапом градаційного творення образу вірменина є те, що він відіслав до Агапіта людину, засуджену до страти. Тобто, по-перше, та людина у будь-якому разі повинна була померти; по-друге, найімовірніше, йдеться про злочинця. Та його неминуча смерть не була для вірменина «гарантією», бо ж він наказав дати випити засудженому ще і смертельного зілля, – знову ж таки покладаючись винятково на власні знання й уміння. Вірменський лікар не зупинявся ні перед чим, аби тільки видатися вправнішим за Агапіта. Проте, коли засуджений прибув до монастиря, печерський лікар нагодував його, а відтак і оздоровив своєю молитвою. Цей епізод – свідчення перемоги преподобного ченця над «невірним» вірменським лікарем. Важливо, що автор точно вказав: Агапіт дав чоловікові монастирську поживу, тобто щось тілесне, і помолився над ним, тобто вчинив духовний акт. Без молитви, ніякого оздоровлення, звичайно, не відбулося б, адже через неї приреченого на смерть оздоровив не Агапіт, а сам Господь. Тут проявляється другий необхідний компонент успішного лікування хворих, якого не мав вірменин, – Боже благословення. Не маючи ласки від Бога, він працював не для прослави Господа, тому й не міг допомагати хворим. І це закономірно, бо ж він був «іновіром», якого легко опанував гріх заздрощів.

Поступово стає зрозуміло, що всі негативні прояви поведінки персонажа, риси його характеру насамперед пов'язані з його належністю до Вірменської Церкви. Тобто виходить, що вірменський лікар не міг бути праведним априорі, бо його віра – неправдива, а відтак і сам він віровідступник, через що не здатний робити нічого доброго. Уважний читач розпізнає бінарність образів: один персонаж оздоровлює, молитвою даруючи життя, а другий лише пророкує час смерті. При цьому, описуючи пророцтва вірменина, автор «Слова...» акцентував на тому, що ніхто й ніщо не могло змінити їх: якщо вірменський лікар уже називав дату смерті, то так і траплялося. Словом, таке зображення персонажа взагалі ставить під сумнів його лікарську діяльність, адже автор

прагне подати вірменина не людиною, котра оздоровляє, а навпаки – тим, хто віщує смерть. Хіба в цьому полягає праця лікаря? На тлі вірменина (зображеного саме так зі зрозумілих причин) печерський монах постає справжнім цілителем.

У такому контексті важливим є концепт «неминучості», своєрідного «фатуму», певної «неможливості». До ченця Агапіта привели засудженого до смерті та ще й напоєного смертельним зіллям чоловіка. Здавалося би, що може врятувати цю людину? Проте саме Агапіт через молитву, тобто тісний зв'язок із Богом, долає і неминучість, і нездоланність. За цими зовнішніми натяками читач може відчитати приховану алюзію до біблійних слів: «У людей це неможливо, Богові – все можливо» [3, с. 31]. Окрім того, оздоровлення засудженого зруйнувало плани вірменського цілителя стати найкращим у лікарській справі. Та «іновірний» не вгамувався. Він намовив своїх знайомих вірмен, аби ті напоїли смертельним зіллям уже Агапіта. Однак преподобний випив усе без жодної шкоди для себе.

Описавши це, автор увів у текст «Слова...» біблійну цитату: «Аще смертно что испіють, ничто же ихъ вредить, на недужья руки възложать, и здрави будутъ» [2, с. 130]. Це слова зі 16-ї глави Євангелія від Марка, які формують особливо важливий для смислової структури «Патерика» біблійний контекст. У другій частині 16-ї глави Євангелія від Марка йдеться про об'явлення воскреслого Христа Марії Магдалині й апостолам. З Біблії відомо, що спочатку Ісус з'явився мироносиці, тому вона сповістила цю радісну звістку іншим, котрі були з Христом, але ті не повірили. Опісля Ісус постав іще перед двома чоловіками, котрі йшли до села, проте і їм ніхто не вірив. Аж тоді Христос з'явився перед Своїми одинадцятьма учнями, докоряючи їм за те, що не вірили в Його Воскресіння. «І сказав їм: “Ідіть же по всьому світу та проповідуйте Євангелію всякому творінню. Хто увірує й охреститься, той буде спасений; а хто не вірує, той буде осуджений. А ось чуда, що будуть супроводити тих, які увірують: Ім'ям Моїм виганятимуть бісів, будуть говорити мовами новими; гадюк руками братимуть, і хоч би що смертоносне випили, не пошкодить їм; на хворих будуть руки класти, і добре їм стане” [3, с. 70]. Наведений фрагмент Святого Письма багато що пояснює в тексті «Слова...» Через біблійний контекст читач помічає, що Агапіт є тим, хто увірував, адже його супроводжують принаймні два чуда, про які сказано у Святому Письмі: оздоровлення хворих і споживання смертоносного без шкоди для життя. Печерський монах – не просто преподобний і праведний чернець, він є Господнім «обранцем», тим, хто повірив і в чиєму житті Господь підтвердив цю обраність. Окрім того, з біблійного контексту читач розуміє, що Агапітові оздоровлення хворих і його споживання отрути – це своєрідні «розпізнавальні сигнали», з допомогою яких можна довідатися, хто справді вірить у Христа і є Його істинним учнем та послідовником, а хто – ні.

Варто також акцентувати на опозиції «життя – смерть». У біблійному фрагменті йдеться про наступний день після Христового Воскресіння. Це подія, яка принесла життя, оновлення, надію, перемогу над злом, дияволом. Цю лінію в тексті «Патерика» репрезентує Агапіт, який «увірував». Натомість вірменський лікар є втіленням тих, хто не повірив, і навіть більше: Христос виразно попереджає, що той, хто не повірить у Нього, буде осуджений. Можемо припустити, що автор «Слова...» вважав, що вірменський

лікар через належність до вірменського віросповідання, якому притаманні особливі погляди на природу Христа (точніше, невизнання другої, людської, природи Ісуса), і був тим, хто не повірив у воскресіння Богочоловіка, а відтак і осудженим. У цьому головна причина того, що вірменин не міг оздоровлювати хворих, адже дар зцілювати належить лише тим, хто повірив. Окрім того, вірменський лікар щоразу пророкував своїм пацієнтам не тривалу хворобу чи ще щось, а тільки смерть. Це друга частина аналізованої опозиції. Послідовники Христа завжди приносять життя, а ті, хто не вірить у Нього, смерть, бо вони самі є «осудженими». Видається цілком доречним тлумачення цього поняття через патериковий і біблійний контексти. Осуджений – це той, хто не матиме вічного життя, він не здобуде спасіння, натомість потрапить у пекло. Це підтверджує поведінка вірменського лікаря, зокрема його заздрість, намагання отруїти Агапіта. Він є антиподом ченця в контексті біблійної цитати, адже фрагмент зі Святого Письма не вказує, за чим можна розпізнати «осуджених», натомість «Слово...» доповнює біблійний контекст. Отже, інтертекстуальні взаємодії між патериковим текстом і Святим Письмом розширили смисловий бік проблеми сприйняття вірмен на території Київської Русі, апелюючи навіть до трактування Христового Воскресіння. Зрештою, це й не дивно, бо саме Воскресіння – головний пункт історії християнства, що містить два ключові аспекти: Ісус страждав, відчував усі муки як звичайна людина, проте воскрес як Син Божий.

У «Слові...» також ідеться про хворобу Володимира Мономаха. Вірменин, звичайно, взявся лікувати князя, проте нічого не виходило: Володимирові з кожним днем дедалі гіршало. Цей епізод теж підтверджує наші міркування: вірменин не мав Божого благословення, щоби лікувати хворих, тому і не зміг допомогти Володимирові.

Тоді князь вирішив покликати Агапіта. Коли посланець прибув до монастиря з проханням від Мономаха, чернець відмовився покидати обитель, адже дав обітницю не виходити за ворота монастиря. Проте преподобний передав посланцеві лікувального зілля для князя. Володимир спожив його й одразу видужав. Невдовзі Мономах, бажаючи віддячити ченцеві за оздоровлення, послав для нього золото, але смиренний Агапіт не взяв дарунків, а виніс їх із келії й віддав усе ігуменові для потреб монастиря.

Особливе смислове навантаження має епізод із хворобою самого Агапіта. У тексті «Слова...» зазначено, що згодом занедужав і сам преподобний, і тоді вірменин прийшов його відвідати. Це свідчить про вільний доступ вірмен до Печерського монастиря [1, с. 175]. Особливо вражає той факт, що лікар прийшов, аби позмагатися з монахом у лікарській справі, розповідав Агапітові, яку хворобу яким зіллям лікувати. Преподобний натомість наголосив, що недужих оздоровляє Господь. Така відповідь спантеличила вірменина, й він вирішив, що монах нічого не тямить у лікуванні. Це змагання було певною «перевіркою» для ченця, бо вірменин опісля сказав Агапітові, що той помре через три дні, – так само як він казав й іншим своїм пацієнтам. Лікар запевнив ченця у правдивості своїх слів і додав, що коли так не трапиться, то він стане монахом. Преподобний лише дорікнув вірменинові, мовляв, коли той не можевилікувати, дати життя, то нехай не пророкує і смерті. Монах був переконаний, що помре третього місяця, бо так йому сповістив Господь. Агапітові дедалі гіршало, він навіть не міг уже підвестися

з ліжка. Проте якось до ченця принесли одного недужого з Києва. Блаженний підвівся до хворого, наче сам не слабував, дав йому зілля і зцілив нещасного. Відтак настав ключовий момент, своєрідний апогей розгортання вірменської теми у «Слові...». Агапіт запропонував вірменському лікареві також скуштувати того зілля, яке він сам споживав і зціляв ним хворих, але вірменин заявив, що постить. Така відповідь була для преподобного неочікуваною, він щось запідозрив і спитав лікаря, хто він і якої віри. Той відповів, що є вірменином за походженням і за вірою. У той момент, як зазначив професор Я. Дашкевич, Агапіт «вибухнув прокльонами» [1, с. 175] на «вірменина осквернителя» [1, с. 175]. Така реакція печерського ченця здатна вразити читача нестриманістю і ворожістю, проте вона виразно ілюструє сприйняття вірмен у середовищі печерських монахів. Лікар вірменського походження через реакцію Агапіта постав перед читачем як поганин, віровідступник. Преподобний назвав його нечестивим, мовляв, той своєю присутністю осквернив його келію.

Контекст розкриває ключові моменти у стосунках печерських ченців і вірмен, адже преподобні як вірні спадкоємці Візантійської Церкви нетерпимо ставилися до представників іншого обряду. Водночас Агапіт є тим, хто повірив, і його справи засвідчили це, а вірменин, навпаки, – «засуджений» (за біблійною історією). З такого погляду, нечестивість вірменина проявляється у двох планах: по-перше, лікар є «нащадком» тих, хто не повірив у Воскресіння Ісуса, зокрема в Його страждання як людини; по-друге, сам Христос назвав таких засудженими, тобто вірменина відкинув Сам Ісус. Син Божий через хресну смерть подарував людям радість вічного життя в раю. Прообразом такого життя є оздоровлення хворих, яке їм давав Агапіт, адже через молитву блаженний продовжував вік навіть безнадійним недужим. Натомість лікування вірменина було позначено винятковою безнадією і пророкуванням неминучої та швидкої смерті. Тому його образ має не лише зовнішній план, основою якого є показ сприйняття вірмен у Києві, але й глибоку внутрішню структуру, безпосередньо пов'язану з догматичними відмінностями двох церковних традицій – відмінностями, яким автор «Слова...» намагається надати біблійного підґрунтя через уведення цитати зі Святого Письма.

Ще одним важливим аспектом зображення вірменського лікаря є його причетність і до світського життя Києва, і до релігійного. Вірменин лікував киян і навіть князя Володимира Мономаха, мав славу найкращого лікаря. Зі світського боку жодних дорікань через його церковну належність не було, князя Володимира не занепокоїло те, що його лікар – вірменин; у тексті на це навіть немає натяку, – оточення князя не дорікало лікареві через те, що він не змігвилікувати Мономаха. Тобто у світських колах вірменин мав пошану й авторитет досвідченого цілителя, – читач розуміє це з твору. Проте, щойно вірменин зустрівся з Агапітом, усе змінилося. Образ авторитетного лікаря було нівельовано, бо він не зміг пояснити походження зілля, яким Агапітвилікував хворого. Крім того, преподобний засоромив його «іновірством».

Після того інциденту вірменин, зганьблений, відійшов від блаженного, а той помер від важкої хвороби через три місяці.

Однак, за звичним розгортанням сюжету «Слів» «Патерика» грішник через приклад духовного наставника повинен виправити свої гріхи і навернутися. Так і трапилося з

вірменським лікарем, адже він дав обітницю Агапітові постригтись у ченці, якщо той не помре через три дні. Після своєї смерті блаженний з'явився лікареві й нагадав йому, що той мусить виконати обіцянку, а коли не виконає – то загине й тілом, і душею. Така перспектива налякала вірменина, й він прийшов до монастиря прийняти чернечий постриг. Але важливим є не стільки виконання обіцянки через страх померти, скільки прийняття «правдивої» віри в Ісуса Христа. Саме в цьому закладено глибокий сенс твердження, що через святість печерських монахів відбувалося навернення «іновірів». Тому приклад життя вірменина є для читача символічною життєвою формулою чи не кожного грішника з «Патерика», а саме: гріх – покаяння – навернення через посередництво духовного провідника.

Отже, проаналізоване «Слово...» стало джерелом відомостей про багатоаспектні стосунки між вірменами, печерськими ченцями та світськими особами в період Київської Русі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Дашкевич Я.* Русь і Вірменія. Конфесійні та культурні контакти Київської Русі у IX – першій половині XIII століть / Я. Дашкевич // Записки Наукового товариства ім. Шевченка. – Львів, 1993. – Т. ССХХV. – С. 167–184.
2. Києво-Печерський патерик // Абрамович Д. Києво-Печерський патерик. Вступ. Текст. Примітки / Д. Абрамович. – Київ : Час, 1991. – 280 с.
3. Новий Завіт // Святе Письмо Старого та Нового Завіту / Повний переклад, здійснений за оригінальними єврейськими, араміїськими та грецькими текстами. – Рим, 1990. – 352 с.
4. *Ореховський В.* Халкідонський собор (451 р.) та його значення / В. Ореховський // Україна–Європа–Світ : Міжнародний збірник наукових праць / гол. ред. Л. М. Алексієвець. – Тернопіль : Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2011. – С. 87–90. – (Серія : Історія, міжнародні відносини; вип. 8).

*Стаття: надійшла до редакції 31.03.2017
прийнята до друку 15.05.2017*

«SLOVO O SVIATIM I BLAZHENIM AHAPYTI, BEZMIZDNOM VRACHI» IN THE CONTEXT OF THE CONFESSIONAL RELATIONSHIPS BETWEEN KYIV RUS' AND ARMENIA

Victoria HOHOLINA

*Ivan Franko National University of Lviv,
Academician Mykhailo Vozniak Department of Ukrainian Literature,
1, Universytetska St., room 312, Lviv, Ukraine, 79000,
e-mail: vika-gogolina@ukr.net*

The article analyses the peculiarities of the confessional relationships between Kyiv Rus' and Armenia in the light of one of the «Slovo...» of the «Kyivo-Pechersk Pateryk». On the grounds of the hermeneutic analysis, one can come to the conclusion that the relations among the main characters of the story illustrate some concepts of perception of Armenians in the surrounding of the monks of the Kyivo-Pechersk Monastery. The life of the Armenian character, which represents a traditional way for the patericon remembrance of conversion of a sinner through a mysteries example of a pious man of the Pechersk Monastery, is emphasized.

Keywords: context, confession, relationships, intertext, patericon, mystery, image, quotation.